

Statsråd Tora Aaslands innlegg på lanseringen av evalueringen av førskolelærerutdanningene, Oslo 20. september 2010.

[Må sjekkes mot fremføring]

Takk for presentasjonen og takk til fagkomiteen for en viktig evaluering.

Jeg har fått lov til å se barnehagene vokse fram og førskolelærerutdanningen vokse fram. Gjennom et langt politisk liv har jeg fått mulighet til å være med på noe som har vært viktig for nesten alle familier, ikke minst kvinnene. Samtidig har det vært viktig å gi barna et fullgodt tilbud mens foreldrene er på jobben.

I dag er barnehagedrift næringspolitikk, og det er avgjørende for bosetting og trivsel. For det er virkelig blitt en helt ny verden. På noen få år har vi fått full barnehagedekning. Det har virkelig vært en revolusjon. Jeg er stolt av hva vi har fått til. I dag skal ingen trenge å være hjemme for at det ikke finnes barnehageplass til de barna. Barnehagen har i takt med samfunnsutviklingen også blitt flerkulturell. Det har gitt nye utfordringer for de ansatte og nye muligheter for barna.

I dag ser vi barnehagen som en frivillig start på utdanningsløpet og den livslange læringen. Det er økt forståelse for at barnehagen er et pedagogisk tilbud. Diskusjonene har gått høy mellom familieforkjempere og barnehageforkjempere. I dag har vi mye forskning som underbygger betydningen av tidlig læring, tidlig innsats i blant annet språkutvikling og gevinsten av et godt barnehagetilbud for videre skolegang. Den gode barnehagen gir rom for lek, omsorg og utnytter det store potensialet som ligger i små barns evner og lyst til å lære.

Fjorårets vinner i Nysgjerrigperprisen hadde skjønt nettopp dette. Småskoletrinnet ved Onøy/Lurøy skole i Nordland lurte på hvordan de kunne lage et mattespill som passet for barna i barnehagen. De gikk metodisk til verks, og fant masse tall og symboler i barnehagen de kunne bruke. Det var viktig for dem at det skulle være morsomt og tilpasset alderen på barna. Altså: Gode lærerspirer som har forstått grunnleggende pedagogikk. Totalt designet og utviklet de 11 spill i klasserommet, som nå produseres på et forlag. Barnas forskning får nå glede og begeistre barnehagebarn over hele Norge.

En god barnehage krever at vi har kunnskapsrike førskolelærere. De skal sikre et godt pedagogisk innhold i barnehagen i samarbeid med det øvrige personalet. Vi har økende ambisjoner for og forventninger til kvaliteten i barnehagene. Vi trenger førskolelærerutdanninger som holder tritt med dette og her ser det ut til å være en god vei å gå for at utdanningen er tilpasset den barnehagen ferdige studentene skal ut

Hovedbilde av evalueringen:

- Førskolelærerutdanningen har lav status og blir nedprioritert.
- Lav rekruttering og inntakskvalitet

- Stor variasjon
- Lav studieinnsats
- Lav FoU-aktivitet, selv om praksis-FoU har hjulpet.

Førskoleutdanningen må være oppdatert på barnehagen slik den ser ut i dag, og ikke slik den så ut for noen år siden. I tillegg må utdanningen ta høyde for de endringer som vil skje i samfunnet framover. Det er selvsagt og helt avgjørende for at utdanningen skal være god nok. Her har de fleste institusjonene en stor jobb å gjøre. Det må være større kontakt med andre institusjoner. Ledelse er avgjørende. Et moment er at de store endringene har blitt forsket for lite på. Vi trenger mer kunnskap om dagens og morgendagens barnehage.

Som de tidligere evalueringene av allmennlærerutdanningen og ingeniørutdanningen, har også denne vært omfattende. NOKUT ble bedt om å se på alle mulige sider ved utdanningen. Dette var nødvendig for at evalueringen skulle gi oss et helhetlig bilde av hvilken kvalitet førskolelærerutdanningen har i dag.

Evalueringen skal først og fremst være et verktøy for kvalitetsutvikling. Den skal hjelpe oss til å se hva som må gjøres for at vi skal få den utdanningen barnehagen trenger. Evalueringen er ikke en reakkreditering. Det betyr at det ikke er noen utdanninger som blir avskiltet i denne omgang. Men evalueringen viser at flere utdanninger ikke holder mål. Det er alvorlig. Det bekymrer meg og det bør bekymre flere rektorer rundt omkring i landet.

Som sagt, skal vi bruke evalueringen til å heve kvaliteten. Jeg vil ta på meg pådriverrollen i dette arbeidet. Institusjonene må prioritere førskolelærerutdanningen og løfte kvaliteten. Jeg skal sørge for at så skjer. Ledelsen må ta ansvar. Det har vært brukt mye ressurser og energi på å etablere den nye grunnskolelærerutdanningen de siste årene. Nå er turen kommet også til førskolelærerutdanningen. Og vi trenger et mangfold i barnehagene.

Jeg har lyst til å trekke fram et eksempel på den nytenkningen som har blitt gjort de siste årene. Det gjelder oppstarten av de arbeidsplassbaserte førskolelærerutdanningene. For det er viktig at vi tilbyr utdanninger til mennesker i ulike livsfaser og ulike livssituasjoner. Derfor ser jeg på det å tilby førskolelærerutdanning til personer som allerede jobber i sektoren på som et flott initiativ og helt i tråd med vår politikk for livslang og fleksibel læring.

Så til studentene. Evalueringen viser at det er for lav studieinnsats. I dette tilfellet har en situasjon hvor både studentene og fagpersonale er enige om at det stilles for lave krav til studentene. Da er det også gode muligheter for å få hevet kravene. For en gjennomsnittelig studieuke er på ned mot 20 timer er langt under det jeg forventer av en heltidsstudent. Så her har både institusjonene og studentene en jobb å gjøre. For innsatsen og kravene er i dag for lave.

Vi har allerede bestemt at rammeplanen for førskolelærerutdanningen skal revideres. Mye har skjedd siden den gjeldende rammeplanen ble skrevet og det er nå tid for en revisjon. Vi vil straks nedsette et utvalg som får i oppdrag å utforme et forslag til ny rammeplan. Dette har vært et viktig element i den nye lærerutdanningen.

Et viktig moment i revisjonen blir innføringen av Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk. Innen 2012 skal alle høyere utdanninger ha utviklet et sett med beskrivelser av læringsutbyttet. Dette er utviklet på bakgrunn av det europeiske kvalifikasjonsrammeverket. Også førskolelærerutdanningen er en del av et internasjonalt utdanningslandskap. En ferdig utdannet førskolelærer skal ha kompetanse vurdert ut fra det samme kvalifikasjonsrammeverket som en nyutdannet bachelorkandidat i ingeniørfag, sosiologi eller jus.

Jeg har lyst til å benytte anledningen til å si noen ord om rammeplaner generelt. Mange institusjoner sier tydelig at de er fornøyd med at noen utdanninger blir regulert av en rammeplan. Men når det viser seg at utdanningen ikke er oppdatert nok, brukes ofte rammeplanen som begrunnelse for at det er slik. Jeg mener at det er viktig at en rammeplan ikke oppleves som en tvangstrøye som hindrer utvikling og nytenkning. En rammeplan er derimot en mulighet for den enkelte institusjon til selv å uforme en god, innovativ og dynamisk utdanning. Det blir en kjerneoppgave for rammeplanutvalget jeg vil nedsette å finne en god form og et nivå i tråd med den ambisjonen.

Enhver utdanning er avhengig av motiverte og dyktige studenter. Søkertallene til Samordna opptak viste etter noen år med god søkning i år en nedgang i søkingen til førskolelærerutdanningen. Det er vi ikke fornøyd med. Samfunnet trenger flere dyktige førskolelærere. Undersøkelser har dessverre flere ganger vist at det ikke gir status å jobbe med barn og kanskje aller minst status gir det å jobbe med de minste barna. Vi kan spørre oss hvorfor. Det burde definitivt ikke være slik. Ingenting er viktigere enn å bidra til å forme den kommende generasjonen. Det er de som skal føre samfunnet vårt videre. Det er et stort ansvar.

Det *er* en vanskelig men viktig utfordring å være en profesjonsutdanning. På den ene siden skal barnehagen gis kompetent arbeidskraft som raskt kan fungere i jobben. På den andre siden skal den være teoretisk og forskningsbasert. Det er viktig at dere finner den riktige balansen og klarer å være tro både mot barnehagens behov og samtidig utdanne kritiske og teoretisk forankrede førskolelærere. For dette er etter min mening to sider av samme sak.

Det er blitt diskutert om førskolelærerutdanningen bør forlenges til fire eller fem år. Dette mener jeg ikke er aktuelt nå. Vi må heller forbedre det vi har. For det viktigste nå er å heve kvaliteten på de tre årene utdanningen tar i dag. Jeg er positiv til at tilbudet av mastergrader innen barnehagepedagogikk videreutvikles. For det er viktig at alle som ønsker og føler behov for å bygge ut sin grunnkompetanse skal få mulighet til det. I 2005 ble barnehagen flyttet over fra daværende Barne- og familiedepartementet til Kunnskapsdepartementet. Barnehagen ble inkludert i kunnskapskjeden. Det var et

viktig tiltak fra regjeringens side for å vise viktigheten av barnehagen som læringsarena. Dagens evaluering viser at vi ikke er helt i mål. Dett er en forståelse som også institusjonene må ta inn over seg.

Det er en stor og viktig jobb som ligger foran. For vi skal løfte også denne utdanningen over hele Norge. Evalueringen viser at de institusjonene som har prioritert førskolelærerutdanningen, gjør det veldig bra. Jeg har lyst til å rose dem. Og til dere som har mye å gjøre. Det går an å se til dem, samtidig som man utvikler sin egenart. Som for evalueringen av allmennlærerutdanningene og ingeniøruddanningen, vil institusjonene bli bedt om å lage en plan for hvordan de skal følge opp evalueringskomiteens merknader og kommentarer.

Det verste vil være om det går politikk i saken. Til det er den for viktig. Det beste er om vi får en utdanning som enda bedre er tilpasset den barnevirkeligheten førskolelærerne skal ut i. Jeg skal gjøre min del av jobben for å legge forholdene til rette for å utvikle kvaliteten i førskolelærerutdanningen videre. Jeg er helt sikker på at det samme er tilfellet for universitetene og høyskolene. For målet må være klart: Et kvalitetsløft som merkes for alle førskolelærere som skal inn i barnehagen.

All kunnskap vi har, understreker hvor viktig det er med tidlig innsats. Barnehagerevolusjonen i Norge er virkeliggjøringen av dette. Å utdanne førskolelærere er noe av det viktigste vi kan gjøre for å utvikle gangs mennesker. Det ansvaret har vi sammen.